

Müller János körlevele.

P. P.

Breslau, den 30. März 1900.

Nach Veröffentlichung der Erklärung der geehrten Vorstandscollegen und Vertrauensmänner unserer Sektion hat uns die Zipser Bevölkerung einen schönen Beweis ihrer Sympathien gegeben. Herr Kulmann, der Reichstagsabgeordnete für Poprad, schrieb mir, dass seine Wähler an ihn herangetroten sind und lud mich, um eine Versöhnung des Sektionsvorstandes mit dem Präsidium herbeizuführen, zu einer Conferenz mit dem Obergespan des Zipser Comitats, Herrn Grafen Csáki, nach Poprad ein. An dieser Conferenz, welche am 18. März dss. Jhrs. stattgefunden hat, haben auch zwei unserer Vorstandsmitglieder, Herr Professor Dr. Pax aus Breslau und Herr Rechtsanwalt und Notar Meller aus Zabrze, sowie als Vertreter des Präsidiums der geschäftsführende Vicepräses des Ung. Karp. Ver. Herr Gymnasialdirektor Fischer aus Igló theilgenommen. Nach dreistündiger Verhandlung erhielten wir Erklärungen, welche uns befriedigten, und welche in der vom Präsidium für denselben Tag nach Poprad einberufenen, sehr zahlreich besuchten Ausschusssitzung publiciert wurden. Es waren nicht weniger als 38 Ausschussmitglieder, zum grossen Theil aus weiter Ferne, erschienen. Der Präsident des Ung. Karp. Ver., Reichstagsabgeordneter Dr. Aurél v. Münnich, bekannte, bei der Interpretierung der Aprilbeschlüsse den Fehler begangen zu haben, wodurch die späteren Differenzen entstanden seien, sprach sein aufrichtiges Bedauern über die Folgen des hierdurch entstandenen Conflictes aus, betonte die Bedeutung der Sektion Schlesien, deren volle Gleichberechtigung mit allen anderen Sektionen des Ung. Karp. Ver. ausser aller Frage steht und unumwunden anerkannt wurde, und sprach den Wunsch aus, das frühere schöne Verhältniss wieder hergestellt zu sehen.

Da Herr von Münnich hierauf die Vertrauensfrage stellte, ersuchte ich die Versammlung im Hinblick auf die grossen Verdienste des Präsidenten um den Gesamtverein, um ein einstimmiges Vertrauensvotum für denselben — und sprach auch mein Bedauern über den Conflict wie über manches auch auf unserer Seite im Verlauf des Streites gefallene bittere Wort aus.

Das Vertrauensvotum wurde einstimmig ertheilt und die Versöhnung durch Handschlag besiegelt.

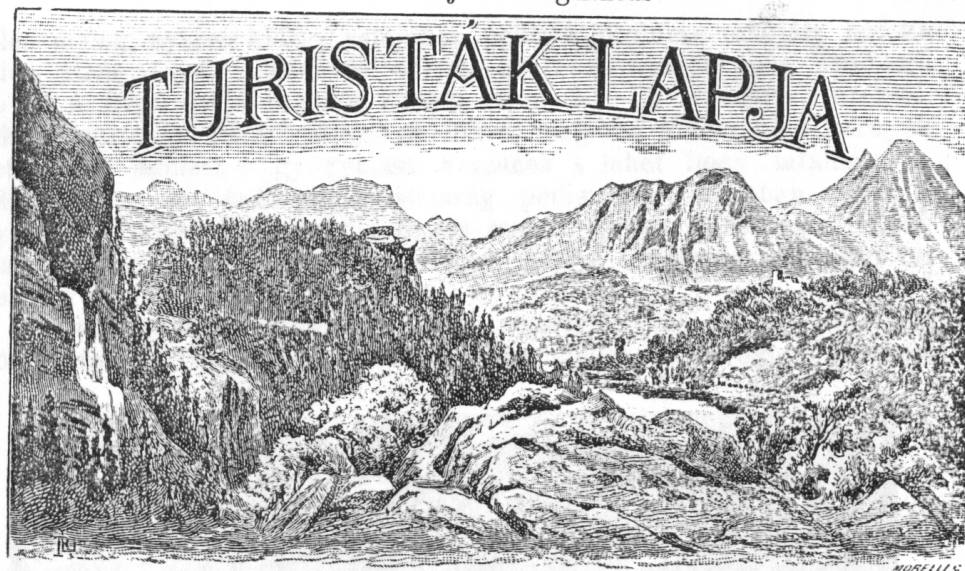
Von dem Giebel des Kasinohauses, welches die Ausschussmitglieder nachher bei einem geselligen Mahle vereint sah, wehte den deutschen Gästen eine mächtige Flagge in den deutschen Farben entgegen.

In der Führer-Angelegenheit ersuchte der Ausschuss die schlesischen ehemaligen Mitglieder in die Führer-Commission wieder einzutreten, welche nun auf Grund meines im April gestellten Antrages die Reorganisation des Führerwesens vorbereiten soll.

Die schlesischen früheren Mitglieder verzichten zwar auf den Wiedereintritt in die Commission, da sie die Vorarbeiten für erledigt halten, und ein thatkräftiges Handeln ihnen kaum ermöglicht wäre, wenn die Tagung der Commission wie vom Präsidium geplant an einen ihnen fern gelegenen Ort gebunden sein soll, sprechen aber die Hoffnung aus, dass es den ungarischen Mitgliedern gelingen möge, nach den bereits vorgezeichneten Plänen das dieser Reformen dringend bedürftige Führerwesen in der hohen Tátra auf ein den heutigen Bedürfnissen der Touristik entsprechendes Niveau zu erheben.

Mit freundschaftlichem Gruss und Bergheil!

Johannes Müller.

FOLYÓIRAT A TURISTASÁG ÉS HONISMERET TERJESZTÉSÉRE.

KIADJA A MAGYAR TURISTA-EGYESÜLET.

Elnöki megnyitó

a Magyar Turista-Egyesületnek 1900. évi június 3-án Miskolczon tartott közgyűlésén.

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

A Magas Tátra fenséges, zord hegyóriásai után, melyeknek egy évvel ezelőtt fejeztük ki hódolatunkat, idejöttünk a Magyar Középhegység kies halmai alá, barátságos erdőségei közé. És ha számra nézve kevesebben vagyunk is, mint akkor — a mit elvégre is természetesen fog mindenki találni — érdeklődésünk a Bükk-hegység iránt nem csekélyebb s lelkesedésünk ügyünk iránt ma is ugyanakkora, mint tavaly volt. A zord havas után az enyhe középhegység: ez egymásutánban mintegy symbolumát látjuk egyesületünk országos jellegének, tág működési körének.

Még nagyon elterjedt az a hit, hogy turistaság csakis a magas hegységekben lehetséges, hogy turistaegyesületnek csakis ott van hivatala és létjogosultsága.

A Magyar Turista-Egyesület már szervezeténél fogva a mellett tör lándzsát, hogy igazi turistaélet, idegenforgalom hazánkban csak akkor lesz, ha hazánk minden tájéka kiveszi a maga részét a turistaságból, annak előnyeiből, de kötelességeiből is. Csakis úgy, ha a szelid

azonban találtam egy helyet, a hol az innenső magasabb part alá mély gödröt ásva, dült alá az örvénylő víz, míg a part tulsó részén sokkal sekélyebb volt.

Jól neki szaladva, a rohamos rész fölött átugrottam — igaz, hogy még mindig bokán felül érő vízbe, de sokkal nedvesebb már amúgy sem lehettem. Néhány kisebb ér, vadvizes rét és feneketlenül sáros útrészlet után a sűrű erdőben újabb akadályhoz értem: a völgy kanyarulatánál a Tomanowa hágó felől meredeken rohant a Tycha felé az előbbinél jóval bővebb sebes áradat. De ezen is sikerült az átkelésre alkalmas helyet találni, a hol térdig érő vízben egy kis szigetféléből kiemelkedő részsút dülő fenyőhöz gázoltam s ennek törzsén a tulsó part fájának ágai közé jutva arra leszállottam. Ezzel azután vége is volt a kalandoknak. Igaz, hogy az út a Tycha bal partjára tért, a hova eszembe sem juthatott követni a felszínén galyakat, törzseket, sőt gyökerestől kimosott fákat magával ragadó s fenekén bizonyára sok helyütt mázsás köveket is hengergető nekivadult folyón át, és így út nélkül meredek oldalakon süppedékes elöntött réteken, óriás vándorkövek mellett, korhadt fatörzseken és sűrű bokrokon át kellett tovább mászkálnom, s csak itt-ott használhattam fel a hegyoldalból lejövő utakat, míg a folyó tulsó partjára nem keltek át; de nemsokára kiértem az erdőből arra a nagy rétre, melynek aljában a *Pod Kamenisztom* havasi pásztorteleg van. Mellette a hőmpölygő áradat haragos hullámai fölött épült széles fahídon át a tulsó part alacsony dombhátára vivő úton 6 órai ázás és pihenés nélküli gyaloglás után végül a *Pod Banzsko*-i erdészszakas vendégszerető falai közé jutottam.

Két óra alatt megszáradt ruhám a kályha felett, meg is ebédeltem, ki is pihentem és rendbe is szedtem magamat, már a mennyire lehetett. Időközben az eső is elállott s így egész vígan kerekedtem fel e kedves — és felettebb olcsó — kis fészekből, a Csorbára vezető utat baloldalt elhagyva a Vihodna-Vázseci vasúti állomás felé. A kis erdő után következő nagy réten balra a szomszédos dombhátra kanyarodva Vihodna községen át 2 órai gyors menetben végre elértem bolyongásaim végpontját.

Zsembery Gyula.

A rumunyesi barlang és a lobogó forrás.*)

(1 képpel és 1 alaprajzzal.)

A Gattaja-lugos-marosillyei vasút *Facset* állomásáról a legjobb kocsit visz *Rumunyeszig*, ott elágazodik, jobbra *Goizesten* keresztül *Tomestfal* s *Tomestüveghutáig*, onnan *Lunkányig* s tovább a legnagyobb hágón, a „*Teourszun*“ (Medve-taván) át *Ruskiczára* mehetnénk; balra pedig Pojén felé visz az utunk, de előbb a falu végén a „báltá káldá“-nál (meleg vagy lobogó forrásnál) állunk meg, mely a nép felfogása szerint

*) Ezekről néhány sor a Természettudományi Közlöny 1895. évf. 552. lapján Lejtényi Sándortól és 1896. évf. 47. lapján Hathalmi Gabnay Ferencztől jelent meg.

télen meleg, nyáron hideg, valójában pedig a jó pincze módjára hófoka télen átlag +8 C° s sohasem süllyed le 0-ra, nyáron meg rendszeren 15 C°. A Béga folyó s az út közötti réten, 20—20 lépésnyire ezektől, fekszik mintegy 15 m² nagyságú tükre, melyben a távolabbi környék betegek is üdülést s gyógyulást keresnek s lehet hogy találnak is, mivelhogy a hit boldogít, a tisztaság pedig már magában véve is gyógyszer, melynek hatását a forrás szabad szénsava fokozza. Hatalmas gazdag forrás, mert a medence lefolyó víztömege mindjárt ott helyben egy kanalas malmot hajt.

Ezen pojéni út egy magányos vendéglőn túl jobbra Forrasest község felé ágazik el, ezt követve éppen eléggé elhanyagolt, de azért

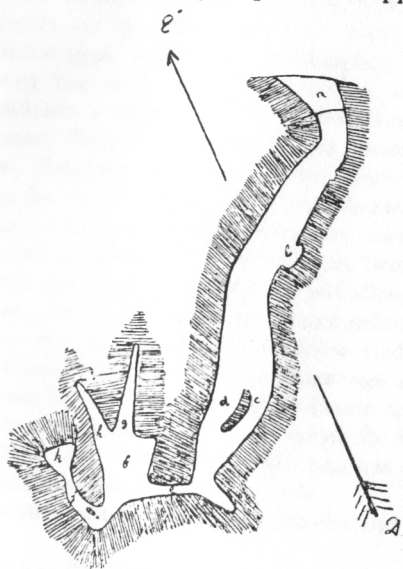

A Rumunyesi barlang bejárata. (Hathalmi Gabnay Ferencz felvétele.)

kavicsos úton Forrasest község előtt 20 percnyire megállunk s leszállunk a kocsiról, ha ugyan gyalog nem jöttünk s könnyű szerrel átgázoljuk a kristálytisza vizű forrasesti patakot, s azután egy rettenetesen benőtt szerpentin, melyet most már csak a kecskepásztorok használnak, egy negyed óráig meredeken felkapaszkodunk a barlang szájáig.

Ennek fedetlen előcsarnoka a 16'0 méter széles, a tulajdonképeni bejárat csak 7'5 m. széles s 3'0 m. magas. Beljebb balra van egy kis oldalfülke *b* melybe csak hason csúszva lehet jutni, holott maga a főbarlang ott már 7'0 m. magas, tovább *c*-nél egy kezdetben szintén csak hajoltan átjárható, de a vége felé magasabb rövid oldal-ága van a barlangnak, a főbejárat *d* ott már 9'0 magas *e*-nél szűkül

és meredeken mintegy 40 méterrel emelkedik. Innen kezdve rengeteg sok denevérnek lakhelye, melyek felriasztva kétségbeesetten zizegnek s röpködnek, a mi messziről egy rosszul záró vízvezetéki csap zajához hasonlít. Ezen denevérek guanóját az ottani földbirtokos Fábry pár évvel ezelőtt ökrös szekerekkel hordatta ki a barlangból s földjein állítólag nagyszerű termést ért el vele, de azóta újból annyi gyűlt ott össze, hogy bőven jut éles ammoniakos bűzéből orrunknak is, meg piszkos nyirkosfekete színéből ruhánknak is, kivált *f* főcsarnokban, mely 3—4 méteres sziklatömbökkel van teleszórva, a melyek között fel-le négykézláb kell a *g* és *h* hosszú, de helyenként guggolva megmászkodó folyosókhoz vergődni. A barlang legszebb része az *i* kárpitos kettős oszlopa, persze cseppkőből, *j*-nél ismét meredeken felfelé

A Rumunyesi cseppkőbarlang alaprajza. 1—2000. (Hathalmi Gabnay Ferencz rajza.)

keres úton ki s éppen úgy vissza, ez szép négy órai gyalogolás oda, két órai bent a barlangban, melynek minden díszét, a hogy képződik, úgy ki is török, vissza bőrig ázva s csúszkálva szintén négy órát, melyek mint a háborús évek duplán számítva, tizennégy órát tennének ki, de tényleg mégis csak tizet számítanak. Akkor fényképezési felvételt eszközöltem, most ötödször meg kocsin voltam Német-Gladnáról Rumunyestig s vissza s másodszer mentem a temetős uton, hogy az alaprajzot elkészíthessem, a mi három és fél órát vett igénybe.

A nép merész képzeletében egyrészt Erdélyig, másrészt pedig a *Herkulesfürdő* rengeteg nagy *Szuronyistye* barlangjaig nyújtja ki a leírt barlang ágait, az egészet pedig leönti a szellemek levélével, melyben felül úszik a *Sztrigony* és a *Prikulisch*. Első egy hazajáró lélek, utóbbi

olyan ember, a ki farkatlan farkassá tud változni addig, míg rajta nem vész s tüzes vassal keresztet nem sütnek a hátába, attól azután elmulik a vedlési kedve.

Befejezésül mint elég érdekeset ez utóbbira vonatkozó s a nép száján forgó következő apró mondát közlöm: Egyszer egy ember a feleségével szénát boglyázott egy kaszálón, az asszony a félig kész boglyán állott, az ember a közeli erdőbe ment be, egyszerre csak kiugrik egy farkas s az asszonyt rémületére üvöltve körülugrálja, feléje kapkod s katrincajának vörös fonalait tépi s ezzel el is tűnik. Erre visszajön a férj az erdőből s felesége elpanaszolja neki kiállott félelmét, mire a férj elröhögi magát s felesége felé vicsoritja fogait, melyek között még ott voltak a piros katrincafoszlányok. Ő volt tehát az a farkas, vagyis a *prikulisch*.

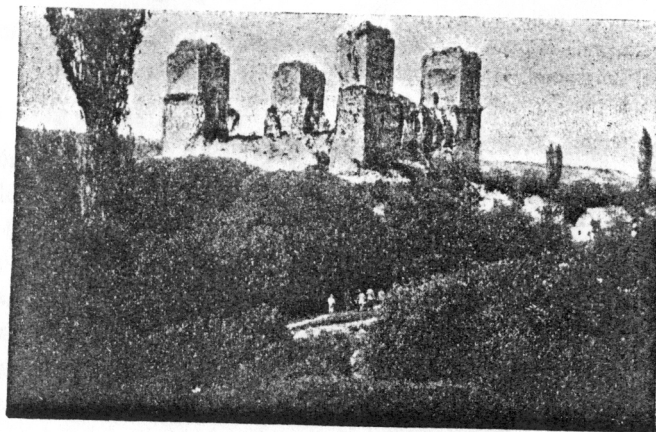
Hathalmi Gabnay Ferencz.

Kirándulásunk a Bükkbe.

(Junius 3—5-ig.)

(10 képpel.)

Egyesületünk ez idei közgyűlését Miskolczon tartotta s a vele kapcsolatos kirándulást a Bükkbe rendezte. A hely jól volt megválasztva. Miskolcz Felső-Magyarország egyik kereskedelmi középpontja, nagy, élénk, csinos, vendégszerető város és vidéke is bővelkedik érdekes természeti szépségekben. De mind-

A diós-győri vár romjai. (Dr. Téry Ödön felvétele.)

ezt még értékesebbé tette az a szives fogadtatás, melyben egyesületünket a vármegye és Miskolcz város közönségével karöltve Borsodi Bükk Osztályunk részesítette.

Egyesületünk tagjai legnagyobb részt f. é. junius. 2-án, szombaton este érkeztek meg. Fogadtatás és elszállásolás után természetesen az ismerkedési